

RAN-2408000603020006
S. Y. B. Com. (Sem.-III) Examination March - 2026
Banking Law & Practice (Major : Paper-1)
બેન્કિંગ કાનુન અને વ્યવહાર
[Total Marks: 50]

સૂચના : / Instructions (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fill up strictly the above details on your answer book	Seat No.: Student's Signature
---	--

- પ્ર. 1. નીચેના પ્રશ્નોનાં ટૂંકમા જવાબ આપો (કોઈ પણ પાંચ) 10**
1. 'બેન્કર' શબ્દની વ્યાખ્યા આપો.
 2. સામાન્ય લિયન' શું છે?
 3. ટાંચના હુકમમાં કયા પક્ષકારો સામેલ હોય છે?
 4. પીઓએસ (POS) મશીન શું છે?
 5. એનપીસીઆઈ (NPCI) નું સંપૂર્ણ નામ લખો
 6. નાણાકિય સમાવેશ એટલે શું?
 7. સાયબર ફ્રોડ શું છે?
- પ્ર. 2. બેન્કર અને તેના ગ્રાહક વચ્ચેના સામાન્ય સંબંધ સમજાવો. 14**
- અથવા**
- પ્ર. 2.અ. નાણાકિય સાક્ષરતા (Financial Literacy) ની જરૂરિયાત સમજાવો 07**
- બ. બેન્કિંગ કિયોસ્કસ (Banking Kiosk) શું છે? તેનાથી ગ્રામિણ વિસ્તારોને થતા ફાયદા જણાવો. 07**
- પ્ર. 3. ડિજિટલ બેન્કિંગ ભારતીય કેશલેસ અર્થતંત્રનો આધારસ્તંભ છે.-ચર્ચા કરો. 14**
- અથવા**
- અ. ઇલેક્ટ્રોનિક ફંડ ટ્રાન્સફરના પ્રકારો સમજાવો. 07**
- બ. NPCI ની કોઈપણ બે પ્રોડક્ટસની વિગતવાર ચર્ચા કરો. 07**
- પ્ર. 4.અ. ટૂંક નોંધ લખો (કોઈ પણ એક) 06**
1. BC/BF મોડેલની જરૂરિયાત
 2. સલામત ડિજિટલ બેન્કિંગ (Secure Digital Banking) માટેના સાવચેતીના પગલાં (prevention measures) સમજાવો.

- પ્ર. 4. બ. કેસ સ્ટડી (Case Study) 06
- નીતા મોબાઈલ બેંકિંગ ઉપયોગકર્તા છે. એક દિવસ તેને SMS આવ્યો કે “તમારું OTP શેર કરો, નહીં તો ખાતું બ્લોક થઈ જશે.” નીતાએ ભયભીત થઈ OTP શેર કરી દીધો. પછી તેના ખાતામાંથી રૂ. 45,000 ટ્રાન્સફર થઈ ગયા.
1. નીતાએ કઈ ભૂલ કરી?
 2. આવી પરિસ્થિતિમાં શું પગલાં લેવા જોઈએ?

ENGLISH VERSION

- Q.1 Answer the following questions in brief (Any Five) :** 10
1. Define the term ‘Banker.’
 2. What is ‘General lien’?
 3. Which are the parties involved in a garnishee order?
 4. What is POS machine?
 5. Write the full form of NPCI.
 6. What is Financial Inclusion?
 7. What is cyber fraud?

- Q.2** Discuss the general relationship between a banker & his customer. 14

OR

- Q.2 a.** Explain the need for financial literacy. 07
- b.** What are banking kiosks? State their benefits for rural areas. 07

- Q.3** “Digital Banking is a backbone of Indian cashless economy.” - Discuss 14

OR

- Q.3 a.** Explain the types of Electronic Fund Transfer (EFT). 07
- b.** Discuss any two products of NPCI in detail. 07

- Q.4 a. Short Note (Any one):** 06
1. Need for BC/BF model.
 2. Preventive measures for secure digital banking

- Q.4 b. Case Study :** 06
- Neeta is a mobile banking user. One day she received an SMS saying, “Share your OTP or your account will be blocked.” Out of fear, Neeta shared the OTP, and ₹45,000 was transferred from her account.
1. What mistake did Neeta make?
 2. What steps should be taken in such situations?